

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва факультету)

Кафедра педагогіки та методики початкової освіти

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Психолого-педагогічні основи роботи вчителя

з батьками молодших школярів

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

Освітньо-професійна програма	Початкова освіта (назва програми)
Спеціальність	013 Початкова освіта (вказати: код, назва)
Галузь знань	01 Освіта/ Педагогіка (вказати: шифр, назва)
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) (вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))
	факультет педагогіки, психології та соціальної роботи (назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)
Мова навчання	українська (вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники:

Цуркан Таїсія Георгіївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) http://elemed.chnu.edu.ua/?page_id=11

Контактний тел. 0507450421

E-mail: t.tsurkan@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1680>

Консультації
Очні консультації: **понеділок та середа з 13.00 до 15.00**
Онлайн-консультації: **вівторок та п'ятниця з 14.30 до 16.30**
Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна «Психолого-педагогічні основи роботи вчителя з батьками молодших школярів» є вибірковою у підготовці фахівців початкової освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і входить до циклу психолого-педагогічних дисциплін. Провідним завданням вивчення курсу є підготовка майбутніх учителів до налагодження партнерства з батьками учнів, що відповідає вимогам концепції нової української школи.

Програмою визначено тематичний зміст лекційних та семінарських занять, компетентності (знання, уміння), яких повинен набути здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у процесі навчання, основне методичне забезпечення та складові технології оцінювання навчальних досягнень студентів.

2. Мета навчальної дисципліни: надати студентам, майбутнім учителям початкових класів систематизовані знання про специфіку організації виховного соціально-педагогічного процесу, технології постановки та здійснення виховних цілей на засадах педагогіки співробітництва; формувати уміння здійснювати індивідуальну роботу з батьками молодших школярів, підбирати форми і засоби соціально-педагогічної роботи з сім'ями різних типів для покращення сімейного виховання, здійснювати модераторство та фасилітацію процесу формування педагогічної культури батьків.

3. Пререквізити. «Вступ до спеціальності», «Психологія загальна та вікова», «Педагогічна психологія», «Теорія та методика виховання», «Педагогіка партнерства та лідерства».

4. Результати навчання.

У процесі вивчення курсу студент має набути таких компетентностей:

знати:

- базові поняття навчальної дисципліни;
- специфіку педагогічної взаємодії вчителя з батьками, напрями роботи школи з сім'єю: педагогічна культура батьків (просвіта), залучення батьків до освітнього процесу на засадах педагогіки співробітництва;
- методику підготовки та проведення традиційних і нетрадиційних форм роботи з батьками;
- типові проблеми, які можуть виникати у батьків при неправильному вихованні дітей та шляхи їх вирішення;
- методичні аспекти формування педагогічної культури батьків;
- технології соціально-педагогічної діяльності з різними типами сімей.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

Програмні результати навчання

ПР-08 Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-16 Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

вміти:

- самостійно працювати з педагогічною, довідковою, методичною літературою з метою ознайомлення з новітніми технологіями роботи з батьками;
- використовувати кращі надбання педагогічної спадщини під час розв'язання сучасних актуальних проблем взаємодії школи і сім'ї;
- здійснювати організацію діагностичної роботи з вивчення сім'ї (використання оптимальних форм та методів у диференційованій, груповій та індивідуальній роботі з сім'єю);
- складати характеристики сімей учнів (склад батьків, сфера їх діяльності, освітній, соціальний і рівень дорослих, тип сім'ї, рівень благополуччя (неблагополуччя) сім'ї, морально-психологічний клімат тощо);
- розробляти сценарії різних форм діяльності вчителя з батьками учнів;
- здійснювати педагогічну взаємодію з батьками, досягаючи єдності виховних впливів школи, сім'ї та громадськості;
- аналізувати та використовувати передовий педагогічний досвід у процесі підготовки повідомлень, доповідей, рефератів, творчих робіт;
- застосовувати діагностичні методики та технології для виявлення проблем у сім'ях з метою їх корекції;
- аналізувати та вирішувати життєві та освітні ситуації в сім'ї (родині), що потребують соціально-педагогічної підтримки;
- використовувати форми та методи педагогічного впливу вчителя на сім'ю з метою оптимізації вирішення проблемних ситуацій.

Критерії успішності – набуття компетентностей та результати навчання.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Психолого-педагогічні основи роботи вчителя з батьками молодших школярів</u>													
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість				Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання		
Денна	4-й	7-й	3	90	2	11	-	22	-	957	-	-	Залік
Заочна	4-й	7-й	3	90	2	10	-	-	-	180	-	-	Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	Лаб.	Інд.	с.р		л	п	Лаб.	Інд.	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Актуальна спрямованість психолого-педагогічної роботи сучасного закладу освіти з батьками молодших школярів													
Тема 1. Організація роботи школи і сім'ї як важлива психолого-педагогічна проблема	8	1	2			5	10,5	0,5					7
Тема 2 Взаємодія батьків та педагогів – необхідна умова для виховання нового покоління. Формування партнерської співпраці школи та сім'ї	8	1	2			5	10,5	0,5					7
Тема 3 Психолого-педагогічна робота учителя з проблемними сім'ями	8	1	2			5	11	1					7
Тема 4 Взаємодія учителів з батьками молодших школярів з особливими освітніми потребами	8	1	2			5	11	1					7
Тема 5 Методичні основи планування роботи учителя з батьками	8	1	2			5	11	1					7

Усього за 1 модуль	40	5	10			25	54	4				35
Змістовий модуль 2. Методичні підходи до психолого-педагогічної роботи учителя з батьками молодших школярів												
Тема 6 Модернізація форм у роботі вчителя з батьками молодших школярів	9	2	1			6	11	1				8
Тема 7 Педагогічна культура батьків як основа покращення взаємодії сім'ї та школи	8	2	1			5	11	1				7
Тема 8 Психолого-педагогічні засади активного навчання у роботі з батьками молодших школярів	8	2	1			5	11	1				7
Тема 9 Сучасні технології навчання дорослих у формуванні педагогічної культури батьків молодших школярів	9	2	1			6	11	1				8
Тема 10 Методика проведення батьківських зборів учителем початкової школи	8	2	1			5	11	1				8
Тема 11 Організація діяльності батьківського колективу в рамках сучасної початкової школи	8	2	1			5	11	1				7
Усього за 2 модуль	50	6	12			32	66	6				45
Усього годин	90	11	22			57	90	10				80

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Зміст завдань	Форми звіту	Год
Змістовий модуль 1. Актуальна спрямованість психолого-педагогічної роботи сучасного закладу освіти з батьками молодших школярів			
1	Проаналізувати нормативно-правове забезпечення курсу	тези	5/7
2	«Красномовство вчителя як інструмент педагогічного впливу»	конспект	5/7
3	Описати специфіку організації психокорекційної роботи з батьками за теорією трансактного аналізу Еріка Берна	презентація	5/7

4	Проаналізувати психолого-педагогічну літературу, матеріали преси щодо роботи з проблемними сім'ями	рецензія	5/7
5	Проаналізувати та законспектувати основні положення Путівника для батьків дітей з особливими потребами (напряма на вибір) <i>Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – К.: – ТОВ ВПЦ «Літопис –ХХ» - 2010.</i> Прочитати книгу Джоді Піколт «Гендітна душа». Виділити психологічні особливості прийняття батьками особливої дитини.	конспект	5/7
Змістовий модуль 2 Методичні підходи до психолого-педагогічної роботи учителя з батьками молодших школярів			
6	Ознайомтесь із книгою М.Г. Стельмаховича «Українська родинна педагогіка» і випишіть цікаві надбання етнопедагогіки, які ви змогли б використати у процесі виховання дітей у сучасній сім'ї.	конспект	6/8
7	Прочитати працю А.С. Макаренка «Книга для батьків» і виписати суттєві думки, які на ваш погляд, стануть вам у пригоді у процесі створення власної сім'ї і виховання своїх дітей; виписати детальні пояснення щодо особливостей прояву істинного і фальшивого авторитетів; проаналізувати особливості прояву певних видів батьківського авторитету у вашій сім'ї.	конспект	5/7
8	Проаналізувати досвід роботи учителя щодо застосування різних форм роботи з батьками у своїй професійній діяльності.	презентація	5/7
9	Проаналізувати психолого-педагогічну літературу щодо проблем формування педагогічної культури батьків	бібліографічний опис; рецензія	6/8
10	Здійснити аналіз новинок психолого-педагогічної преси щодо використання новітніх технологій у роботі з батьками	конспект	5/8

11	Скласти орієнтовну тематику батьківських зборів для молодших школярів	план	5/7
Усього			57/80

6. Освітні технології та методи викладання навчальної дисципліни

Інформаційно-лекційний матеріал, зміст завдань семінарських занять носить проблемний характер і відображає профіль підготовки здобувачів вищої освіти.

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання: пояснення, презентування, використання медіа; самостійно-дослідницька робота, проектна діяльність, інформаційно-комунікаційні освітні технології, ігрові технології/

7. Форми контролю та оцінювання

Поточний контроль: усне, письмове опитування студента, тестування, есе, творча робота, проект, презентація.

Підсумковий контроль – залік.

8. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Критерії оцінки
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань, але у відповіді студента наявні незначні помилки
«задовільно»	Ставиться за задовільне знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; за суттєві помилки у виконанні практичних завдань, які студент спроможний усунути за допомогою викладача «незадовільно» Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що

	зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.
«незадовільно»	Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО (без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни)

Модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульної контрольної роботи здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Завдання, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях. Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля. Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Підсум-ковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T.1	T 2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5	40	100
60											40	100

8. Рекомендована література

Основна

1. Аніщенко О.В. Методика організації і проведення тренінгів з розвитку особистісних і професійних якостей дорослих / Олена Аніщенко // Освіта дорослих: зб. наук. пр. / [редкол. Л.Б. Лук'янова (голова) та ін.]; Ін-т пед.

- освіти і освіти дорослих НАПН України. – К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М. – 2015. – 2 (11). – С. 154-161.
2. Батьківство в радість: тренінговий курс з набуття батьківських навичок.- Авт.-упоряд. Г.М.Лактіонова, І.Д.Зверева. – К.: Р.К. Майстер-принт, 2008 – 359 с.
 3. Батьківство в радість: Тренінговий курс з форування батьківської компетентності/автори-упорядники: Г.М. Лактіонова, І.Д. Зверева. – Вид. 2-е, перероб та доповн. – К.: Фенікс, 2009. – 360 с.
 4. Гаркавенко З. Відкриті родинні студії: потенціал, досвід, бар'єри / З. Гаркавенко // Соціальний педагог. – 2016. – №11. – С.12-15.
 5. Кузьмінський А.І. Педагогіка родинного виховання: Навч. посіб. / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання, 2006. – 324 с.
 6. Культура добросусідства. Батьківські збори по-новому: актуально, інтерактивно, корисно. Програма та методичні рекомендації / [редактори-укладачі: О. В. Аніщенко, М. А. Араджионі, А. І. Гусев, В. І. Потапова]. – К. : ТОВ «Прометей», 2019. – 544 с. <https://lib.iitta.gov.ua/719391/>
 7. Оржеховська В.М., Кириченко В.І., Ковчанич В.Г. Взаємодія навчального закладу і сім'ї: стратегії, технології, моделі: навчальний практико-зорієнтований посібник. – Х.: Видавництво «Точка», 2007. – 192 с.
 8. Особистісний і професійний розвиток дорослих: теорія і практика: [монографія] / авт. кол.: Аніщенко О.В., Баніт О.В., Василенко О.В., Волярська О.С., Дорошенко Н.І., Зінченко С.В., Сігаєва Л. Є.; за ред. Аніщенко О.В. – К.: ШООД НАПН України, 2016. – 354 с. <http://lib.iitta.gov.ua/709978/>
 9. Сім Я або виховання в родині: навч. посіб. для студ. пед. спец. ун-тів з теорії та практики родин. виховання / уклад. Шевчук М.О., Осаволук О.А., Семенець Л.Г.; Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. – Ніжин : РВВ НДУ ім. М. Гоголя, 2009. – 112 с.
 10. Сухомлинский В.О. Батьківська педагогіка. –К.: Рад. школа, 1978. – 263 с.
 11. Усвідомлене батьківство як умова повноцінного розвитку дитини та підвищення виховного потенціалу громади: Методичні матеріали до тренінгу / Упоряд.: І. В. Братусь та ін.; За заг. ред. Г. М. Лактіонової. – К.: Наук. світ, 2004. – 86 с.
 12. Цуркан, Т. (2020). *Педагогічна культура батьків (Відкриті батьківські студії:)* навчально-методичний посібник / Таїсія Цуркан. – Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 190 с.
 13. Цуркан, Т. Г. (2020). *Ключові ідеї виховання успішної дитини:* навч-метод. посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 96 с.

Додаткова

1. Лактіонова Г.М., Гаркавенко З.О., Машкіна С.В., Аніщенко О.В., Кікінежді О.М. Всеукраїнська науково-практична конференція «Партнерство навчальних, культурно-освітніх закладів, соціальних служб і родин» // Соціальний педагог. – 2015. – №5. – С. 4–7.

2. Форми і методи педагогічної активізації батьків: метод. посібник. За ред. Царик Л. П. – К., 2013. – 64 с.
<https://ru.calameo.com/read/0040015213aa0f57d0555>
3. Дано О. А. Батьки – друзі, помічники, порадики... [Текст] / О. А. Дано // Розкажіть онуку : Часопис. – 2013. – № 13/14. – С. 3–12. 2.
4. Консультування сім'ї : [метод. поради для консультування батьків]. – Ч. 2 / Держ. центр соц. служб для молоді, АПН України, Ін-т проблем виховання ; Ред. В.Г. Постовий. – К. : ДЦССМ, 2003. – 303 с. 3.
5. Медвідь С. П. Батьки, діти, реформи і ми! / С. П. Медвідь. – Вінниця : Консоль, 2011. – 36 с. 5. Мезенцева Г. О. Робота з батьками : [метод. посіб. класного керівника] / Г. О. Мезенцева, С. М. Сліпак, О. І. Пономаревська ; Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя ; [за ред. О. М. Ковальчук]. – Ніжин, 2000. – 20 с. 6
6. Постовий В. Г. Сім'я і школа: проблеми виховання дітей : [навч. посіб.] / В. Г. Постовий, О. А. Невмержицький ; М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – 356 с.
7. Родинна педагогіка : [навч.-метод. посіб.] / М-во освіти і науки України, Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; А. А. Марушкевич, В. Г. Постовий, Т. Ф. Алексеєнко. – К. : ПАРАПАН, 2002. – 216 с.
8. Цуркан Т.Г., Руміга Т.О. (2019). Соціальне партнерство школи та сім'ї в умовах нової української школи. *Інноваційна педагогіка*, 16 ,1, 153-156.
http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/16/part_1/33.pdf(Фахове видання).
9. Tsurkan, T. (2017). Preparing Pre-Service Teachers to the Parent-Teacher Partnerships. In O. Clipa (Ed.), *15th Edition of the International Conference on Sciences of Education, Studies and Current Trends in Science of Education, ICSED 2017, 9-10 June 2017, Suceava (Romania)*(pp. 387-394). Iasi, Romania; London, UK: LUMEN.
- 10.Цуркан, Т. Г. (2017). Технології навчальної взаємодії учителя з сім'єю школяра у процесі формування педагогічної культури батьків. В О.А. Комар (Ред.), *Формування особистості в багатоступеневій системі освіти: досвід, реалії, перспективи*, Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Умань, 27-28 вересня 2017 р. (с. 152-155). Умань: Візаві.
- 11.Цуркан, Т. Г. (2017). Ресурсне забезпечення процесу формування педагогічної культури батьків у взаємодії школи і сім'ї. В І. М. Зварич та ін. (Ред.), *Якісна освіта в Україні: тенденції, проблеми, перспективи*, Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці, 26-28 жовтня 2017 р. (с. 127-129). Чернівці: Чернівецький національний університет.

12. Софія Федюшко, Таїсія Цуркан. Проблема розвитку батьківської компетентності у сімейному виховному середовищі. *Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету* (12–14 квітня 2022 року). Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи. – Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. С. 211-212

6. Інформаційні ресурси

1. Конвенція про права дитини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021
2. Макаренко А. С. Книга для батьків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mirknig.com/2013/12/31/kniga-dlya-batkiv.html>
3. Мартиненко С. М. Діагностичне тестування професійного та особистісного становлення вчителя початкової школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://elibrary.kubg.edu.ua/4336/>
4. Робота з батьками [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://javchitjel.webnode.com.ua/roboata-z-batkami/> 20